

DISKRIMINERINGS- OCH JÄMSTÄLLDHETSÄMNDEN/Sektion

Elevantagande, barnens funktionsnedsättning, plats i den grundläggande utbildningen, praktikskola, jämförbarhet, diskrimineringsantagandet

Diarienummer: 4xx/2008

Utfärdat: xx.xx.2020

Sökanden ansåg att svaranden hade diskriminerat mot deras barn vid elevantagningen till den grundläggande utbildningen då barnen inte beviljades en plats inom den grundläggande utbildningen i universitetets praktikskola.

Praktikskolan fattade ett negativt beslut om antagande av sökandens barn som elev på skolan i en situation där man på skolan visste att hen behöver olika slags av särskilt stöd i undervisningen. Skolan ansåg att hens undervisning bör anordnas enligt särskilt prioriterade områden. Stadens beslut om särskilt stöd för sökandens barn inkluderade emellertid inte några bestämmelser om hens huvudsakliga undervisningsgrupp eller om huruvida särskilt stöd skulle anordnas för hen i samband med övrig undervisning, enligt en individualiserad lärokurs eller enligt särskilt prioriterade områden.

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden konstaterade att vid bedömningen av huruvida situationen av sökandens barn har varit jämförbar med situationen av andra barn bosatta inom praktikskolas elevantagningsområde ska man som en juridiskt betydande faktor beakta hens behov av särskilt stöd som avses i 17 § i lagen om grundläggande utbildning samt det faktum att det inte hade fastställts tillräckligt noga på det sätt som förutsätts i denna bestämmelse hur detta särskilda stöd skulle anordnas.

I ärendet hade det inte framställts någon utredning på grund av vilket det skulle objektivt bedömt kunna ha antagits att praktikskola skulle ha antagit till den grundläggande utbildningen ett annat barn vars situation vad gäller anordnandet av särskilt stöd skulle ha varit lika oklar som sökandens barns situation.

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden ansåg att situationen av sökandens barn inte var jämförbar med situationen av sådana barn inom praktikskolas elevantagningsområde som inte behövde särskilt stöd eller vars beslut om särskilt stöd det sätt som stödet skulle anordnats hade bekräftats på det sätt som förutsätts i lagen.

Således var det i ärendet inte objektivt bedömt motiverat att anta att svaranden har behandlat sökandens barn på basis av hens funktionsnedsättning mindre fördelaktigt vid elevantagningen än någon annan person i en jämförbar situation.

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden ansåg att det i ärendet inte hade uppkommit någon presumtion om diskriminering i enlighet med 28 § i diskrimineringslagen och att ansökan ska avslås.

(Ej lagakraftvunnen)

Bakgrund till ärendet

Praktikskola Y är en enhet av fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier vid universitet Z, där grundläggande undervisning, småbarnspedagogik, gymnasieutbildning samt undervisningspraktik som ingår i lärarutbildningen anordnas.

X är ett barn med funktionsnedsättning och genom ett beslut som staden O fattat omfattas X av förlängd läroplikt. X fick ett beslut om särskilt stöd. Hen beviljades en plats i Y:s grupp för småbarnspedagogik för sina två första åren av sin läroplikt (2017–2018 och 2018–2019). Sökanden ansökte om en plats inom den grundläggande utbildningen på samma skola för läsåret 2018–2019. Staden O beviljade platsen, men Y avslag ansökningen.

Regionförvaltningsverket upphävde beslutet av staden O och återförvisade ärendet om antagning av X som elev till staden för behandling. Regionförvaltningsverket upphävde även beslutet av Y:s rektor och ansåg att skolan inte kan fatta ett beslut i ett ärende som enligt 6 § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning tillhör kommunen. Regionförvaltningsverket ansåg att staden O och Y ska fastställa grunderna för elevantagningen till Y.

Staden O och Z/Y ingick ett avtal 5.12.2018 om att småbarnspedagogiken och grundläggande utbildningen anordnas av Y fr.o.m. 1.1.2019. Enligt avtalet beslutar staden O om anvisandet av en plats för elever inom den grundläggande utbildningen. Platsen fastställs på basis av platsen för småbarnspedagogiken och elevens närskola. För de elever vars närskola är Y anvisas i regel en plats på denna skola. För de elever som tillhör denna skolas elevantagningsområde och som behöver specialundervisning på heltid i små grupper eller undervisning enligt särskilt prioriterade områden anvisas emellertid en plats i en kommunal skola.

Sökandens yrkanden

Sökanden ber diskriminerings- och jämställdhetsnämnden att konstatera att svaranden under våren 2018 hade i detta ärende agerat i strid med förbudet mot diskriminering och skyldigheten att främja likabehandling i diskrimineringslagen, att förbjuda svaranden att fortsätta med diskrimineringen av X samt att förelägga ett vite för svaranden.

Sökandens motiveringar

Sökanden anser att svaranden har diskriminerat mot X vid elevantagningen till den grundläggande utbildningen. De konstaterar att X på grund av sin funktionsnedsättning och sina sjukdomar behöver stöd i sin skolgång. Den viktigaste stödformen för X är att ha en personlig assistent i skolan för att assistera X vad gäller funktionsbegränsningar. X behöver även några verktyg som stödform. Vad gäller X:s språkproduktion är de sociala relationer viktiga. För X:s psykiska stöd och välbefinnande är även den bekanta skolmiljö där hen även har gått inom småbarnspedagogiken väldigt viktig. Sökanden ser det som problematiskt att i den individuella läroplan som upprättat för X har man inte fastställt några konkreta stödåtgärder eller stödundervisning för X. Några sådana åtgärder har inte heller vidtagits.

Sökanden anser att det är en klar utgångspunkt för Finlands rättssystem att närskolan är det första alternativet och att X inte kan uteslutas från sin närskola med motiveringen att hen behöver stöd. Till stöd av sin ansökan åberopar de bestämmelserna i grundlagen, diskrimineringslagen och lagen

om grundläggande utbildning, bestämmelserna om utbildning för funktionshindrade personer i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt bestämmelserna om prioritering av barnets bästa i FN:s konvention om barnets rättigheter. De konstaterar att utgångspunkten för anordnande av undervisning är inklusion.

Sökanden anser att svarandens beslut att söka ändring hos Regionförvaltningsverket i beslutet av skolchefen i staden O har stridit mot bestämmelserna om likabehandling. De anser även att ekonomiska faktorer inte kan utgöra en grund för att X ställs i ojämlig ställning jämfört med andra barn på grund av sin funktionsnedsättning. I ärendet ska man även beakta den utgångspunkt i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning enligt vilken det i lärarutbildningen ska tas hänsyn till att studeranden lär sig undervisa olika slags elever.

Svarandens svar

Svaranden nekar till att hen skulle ha agerat diskriminerande i ärendet.

Svarandens motiveringar

Svaranden konstaterar att grundläggande undervisning och gymnasieundervisning anordnas på praktikskola Y på basis av det tillstånd som Utbildningsstyrelsen har beviljat Z. På basis av tillståndet är Z en självständig aktör som har självständig bestämmanderätt vid anordnandet av undervisning. På basis av tillståndet har även Y en särskild undervisningsuppgift som praktikskola för lärarutbildningen vid Z. Enligt Z:s anvisningar till Y togs besluten om elevantagningen till den grundläggande undervisningen fram till 31.12.2018 Y:s ledande rektor. Fram till dess använde Y sin provningsrätt med de elever som omfattades av förlängd läroplikt eller som annars ansågs behöva krävande specialundervisning eller krävande särskilt stöd.

De barn och unga som får undervisning på Y är i huvudsak bosatta i staden O. Staden har angett stadens centrum som Y:s elevantagningsområde. Om det har funnits plats i undervisningsgrupper, har man varje år i samförstånd mellan de olika skolorna antagit elever till skolan även utanför gränserna för antagningsområdet. Staden O och Z hade vid tidpunkten för ansökan inte ingått ett avtal om elevantagningen, vilket svaranden anser som en brist.

Kommunala skolor och universitetsskolor har olika finansieringssystem. Praktikskolor erhåller exempelvis endast 94 % av den elevspecifika kommunala andelen. I motsats till kommunerna kan praktikskolor inte heller erhålla tilläggsfinansiering för elever med förlängd skolplikt. Svaranden har trots avsaknaden av finansiering enligt eget gottfinnande antagit barn med förlängd skolplikt till skola då det med tanke på barnets bästa har varit det bästa alternativet. Vid tidpunkten för detta svar fanns det två barn med förlängd skolplikt på Y samt ett rullstolsbundet barn med en svår funktionsnedsättning.

Y fungerar som en praktikskola för studeranden som studerar till klasslärare, speciallärare och ämneslärare samt för studeranden av studievägledning. Lärarstuderanden utför praktikperioder på förskole- och lågstadielklasserna ungefär en gång i veckan. Lärarutbildningen ger inte färdigheter som behövs med barn med krävande specialbehov.

Y kan inte heller kräva mer av studerandena än det som fastställts i de praktikhandböcker som upprättats av universitetet. För närvarande saknar lärarna på universitetet och Y en förmåga att leda krävande specialpedagogiska undervisningssituationer.

Eftersom Y fungerar som en praktikskola ska skolans elever kunna kontinuerligt anpassa sig till nya vuxna, tillvägagångssätt, förfaranden och arbetsmetoder. Elever med krävande specialpedagogiska och individuella behov mår bäst med bestående personal och lugn miljö samt med upprepade övningar och stödåtgärder. Sådant är inte till alla delar genomförbart i en miljö där hundratals studeranden studerar varje år utan kunskaper eller färdigheter att identifiera de särskilda behoven av enskilda elever. Elevantagningen av barn som behöver krävande specialstöd eller har svåra funktionsnedsättningar kan för att trygga barnets bästa begränsas på alla praktikskolor.

Y anordnar inte undervisning i små specialgrupper. Skolans gruppstorlekar är lika stora som eller större än på kommunala skolor. Det finns ingen tjänst för en speciallärare på skolan. En sådan tjänst skulle möjliggöra undervisning i små grupper enligt inklusionsprincipen. Till stöd av inläringen och skolgången erbjuder skolan endast specialundervisning på deltid som sker vid sidan av övrig undervisning. Skolan har inte heller någon personal med specialutbildning eller -kompetens som hänför sig till tecken som stöd eller afasi. Även om skolans personal skulle få utbildning i dessa frågor, saknar de lärarstuderanden som till största delen ansvarar för anordnandet av lektionerna och deras lärare på universitetet de verktyg som skulle behövas. Av eleverna inom skolans småbarnspedagogik och på årskurserna 1–6 har 13 procent behov av effektiviserat och särskilt stöd. Skolan har kompetens som förutsätts av barnets bästa för anordnande av undervisning för dessa barn och för handledning av lärarstuderanden. Skolan kan inte satsa tilläggsresurser för anordnandet av undervisning för barn med förlängd läroplikt eller barn med behov av krävande särskilt stöd så att eleverna skulle kunna uppnå sin fulla potential i en lyckad inklusion eftersom skolan inte erhåller extra statsandelar för detta ändamål. Skolans möjligheter ändras om lärarutbildningen och finansieringssystemet utvecklas.

Enligt lagen om elev- och studerandevård kan skolan fortfarande anordna undervisning delvis eller helt i en specialgrupp (specialklass eller specialskola) om elevens bästa och förutsättningarna att ordna undervisning förutsätter detta. Undersökningar och erfarenheter visar att inklusion inte blir lyckad om förutsättningarna för det inte uppfylls. En mindre lyckad inklusion påverkar både barnet och barnets omgivning negativt. Den nuvarande lärarutbildningen producerar utan tilläggsutbildning inte speciallärare som skulle inneha kompetens och färdigheter att arbeta med elever som behöver särskilt stöd. Den nuvarande utbildningen för speciallärare fokuserar också endast på specialundervisning på deltid. För närvarande har Y, på samma sätt som andra praktikskolor, inte förutsättningar att framgångsrikt genomföra inklusion i undervisningen.

Föredragandens framställning

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden avslår ansökan.

Frågeställning

I ärendet ska man bedöma huruvida svaranden har diskriminerat X vid elevantagningen och huruvida ett vite ska föreläggas för svaranden.

I ärendet ska man även bedöma huruvida svaranden i ärendet har uppfyllt sin förpliktelse att främja likabehandling.

Motiveringar

Bedömning av diskriminering

Tillämpliga rättsakter och deras förarbeten

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (FördrS 26–27/2016) trädde i kraft i Finland 10.6.2016. Enligt artikel 1 i konventionen innefattar personer med funktionsnedsättning bl.a. personer med varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar, vilka i samspel med olika hinder kan motverka deras fulla och verkliga deltagande i samhället på lika villkor som andra.

Diskrimineringslagen

Enligt 8 § 1 mom. i diskrimineringslagen får ingen diskrimineras på grund av ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller någon annan omständighet som gäller den enskilde som person. Diskriminering är förbjuden oberoende av om den grundar sig på ett faktum eller ett antagande i fråga om personen själv eller någon annan. Enligt 2 mom. är diskriminering som avses i diskrimineringslagen förutom direkt och indirekt diskriminering även trakasserier, vägran att göra rimliga anpassningar samt instruktioner eller befallningar att diskriminera.

Enligt 10 § i diskrimineringslagen ska direkt diskriminering anses förekomma när någon på grund av en omständighet som gäller honom eller henne som person behandlas på ett ofördelaktigare sätt än någon annan har behandlats, behandlas eller skulle behandlas i en jämförbar situation.

Enligt förarbeten för diskrimineringslagen avses med ogynnsam behandling en behandling, antingen en gärning eller en försummelse, genom vilken den som utsätts för förfarandet behandlas ofördelaktigare än andra. Det kan handla om att exempelvis begränsningar, krav, belastningar eller förpliktelser uppställs bara för en viss person eller grupp av personer samt att till exempel förvägra eller begränsa allmänt tillgängliga förmåner, tjänster eller rättigheter. Bestämmelsen innebär inte att alla alltid ska behandlas på exakt samma sätt. Till exempel en näringsidkare får betjäna sina kunder på olika språk utan att det betraktas som diskriminering. Av diskrimineringsförbudet följer emellertid inte heller skyldighet att bemöta människor på olika sätt i enlighet med deras individuella behov, om det inte rör sig om sådana i den föreslagna 15 § avsedda rimliga anpassningar som behövs för personer med funktionsnedsättning. Om situationerna är jämförbara i den bemärkelse som avses i paragrafen, bör de kunna likställas med varandra när det gäller juridiskt relevanta faktorer. (RP 19/2014 rd, s. 74)

Enligt 28 § i diskrimineringslagen ska den som inlett ärendet lägga fram utredning om de omständigheter som yrkandet grundar sig på när ett ärende som gäller

diskriminering behandlas i domstol eller av någon annan myndighet. Om det utifrån de utredningar som lagts fram under behandlingen kan antas att förbudet mot diskriminering har överträtts, ska motparten för att upphäva presumtionen visa att förbudet inte har överträtts.

Enligt förarbetena till diskrimineringslagen är enbart ett påstående eller en misstanke om överträdelse av diskrimineringsförbudet inte tillräckligt för att en presumtion ska uppkomma. Det krävs emellertid inte full bevisning på diskriminering, utan det räcker med att domstolen eller en annan behörig myndighet som handlägger ärendet, med fog utifrån de omständigheter som framkommit kan anta att det har förfarits i strid med förbudet mot diskriminering. En presumtiv överträdelse av förbudet mot diskriminering kan basera sig förutom på de omständigheter som förts fram av den som inlett ärendet också på de omständigheter som förts fram av en motpart eller på någon annan eventuell utredning som fåtts vid behandlingen av ärendet. (RP 19/2014 rd, s. 98–99)

Lagen om grundläggande utbildning

Enligt 4 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) är kommunen skyldig att för barn i läropliktsåldern som bor på kommunens område ordna grundläggande utbildning samt förskoleundervisning året innan läroplikten uppkommer. Kommunen är dessutom skyldig att ordna förskoleundervisning det år läroplikten uppkommer för barn som omfattas av sådan förlängd läroplikt som avses i 25 § 2 mom. och för barn som enligt 27 § inleder den grundläggande utbildningen ett år senare än vad som bestämts. De tjänster som avses i lagen om grundläggande utbildning kan kommunen ordna själv eller i samråd med andra kommuner eller genom att skaffa tjänsterna av de anordnare av grundläggande utbildning som avses i 7 eller 8 §. Kommunen kan skaffa tjänster som gäller förskoleundervisning också av någon annan offentlig eller privat serviceproducent. Kommunen svarar för att de tjänster som den skaffar ordnas enligt lagen om grundläggande utbildning.

Enligt 6 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning ska undervisningen i kommunen ordnas så att elevernas resor med hänsyn till bebyggelsen, skolornas och andra undervisningsplatsers placering samt kommunikationerna är så trygga och korta för eleverna som möjligt. När förskoleundervisning ordnas ska dessutom beaktas att de barn som deltar i undervisningen har möjlighet att utnyttja småbarnspedagogisk service. Enligt 2 mom. ska läropliktiga och andra som får sådan undervisning som avses i lagen om grundläggande utbildning av kommunen anvisas en närskola enligt 1 mom. eller en annan lämplig plats, vid vilka utbildningen enligt 4 § 1 och 2 mom. denna lag sker på elevens eget språk, om kommunen är skyldig att ordna undervisning på nämnda språk. En elev som får förskoleundervisning kan som plats för undervisningen även anvisas en sådan plats inom småbarnspedagogiken som avses i 1 § 2 mom. och som uppfyller motsvarande krav eller någon annan plats som lämpar sig för förskoleundervisning. Av grundad anledning som har samband med undervisningen kan kommunen byta plats för undervisningen utan att ändra på undervisningsspråket.

Enligt 8 § i lagen om grundläggande utbildning kan staten ordna utbildning som avses i lagen om grundläggande utbildning. Beslut om att ordna undervisning och att lägga ned verksamheten fattas av vederbörande ministerium med iakttagande i tillämpliga delar av 7 § 2–4 mom.

Enligt 9 § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning omfattar förskoleundervisningen och påbyggnadsundervisningen ett år. Förskoleundervisningen kan i specialundervisning för elever som omfattas av sådan förlängd läroplikt som avses i 25 § 2 mom. samt, med tillstånd av vederbörande ministerium, i sådan undervisning på främmande språk som avses i 10 § 4 mom., omfatta två år.

Enligt 17 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning består det särskilda stödet består av specialundervisning och annat stöd som ges enligt denna lag. Specialundervisning ordnas, med beaktande av elevens bästa och förutsättningarna att ordna undervisning, i samband med den övriga undervisningen eller delvis eller helt i specialklass eller på något annat lämpligt ställe. Vid undervisningen av elever som avses i detta moment kan avvikelse göras från 11 § i enlighet med vad som bestäms eller föreskrivs med stöd av 14 §. Enligt 2 mom. ska beslut om särskilt stöd ska fattas skriftligen av utbildningsanordnaren och beslutet granskas åtminstone efter årskurs två samt före uppflyttningen till årskurs sju. I beslutet om att ge särskilt stöd ska anges den normala undervisningsgruppen, eventuella tolknings- och biträdestjänster samt övriga tjänster som avses i 31 § och vid behov undantagsarrangemang i undervisningen enligt 1 mom.

Utredningar som erhållits i ärendet

X omfattas av förlängd läroplikt och behöver särskilt stöd i skolan på grund av sin svåra funktionsnedsättning och sina sjukdomar. X bor i Y:s elevantagningsområde. Familjen ansökte om en plats inom den grundläggande utbildningen på Y för läsåret 2018–2019. Först beviljade staden O platsen för X enligt ansökan. Y beslutade emellertid att inte anta X som elev inom den grundläggande utbildningen under följande läsår. Staden fattade senare ett nytt beslut om elevantagning och anvisade en plats på kommunal skola V för X.

Y överklagade staden O:s första beslut om elevantagning hos Regionförvaltningsverket. Regionförvaltningsverket upphävde stadens beslut om elevantagning med motiveringen att det beslut om särskilt stöd som staden hade fattat för X hade varit bristfälligt. Av beslutet framgick inte huruvida X:s specialundervisning skulle anordnas i samband med övrig undervisning eller i en mindre grupp. Regionförvaltningsverket ansåg att staden inte hade tagit ställning till huruvida X:s behov av särskilt stöd var av en sådan natur att de inte skulle kunna uppfyllas av alla skolor. Enligt Regionförvaltningsverket skulle man inte utan ett uttryckligt avtal kunna förutsätta att Y erbjuder tjänster för särskilt stöd.

Även sökanden sökte ändring hos Regionförvaltningsverket i Y:s beslut att inte anta X som elev i skolans grundläggande undervisning. Regionförvaltningsverket upphävde skolans beslut, eftersom elevantagningen enligt 6 § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning tillhör kommunen.

Staden O och Y avtalade 5.12.2018 om de grunder på vilka staden anvisar elever till Y. Avtalet trädde i kraft 1.1.2019. Enligt avtalet ska en plats i en kommunal skola anvisas till elever inom Y:s elevantagningsområde om de behöver specialundervisning i små grupper på heltid eller undervisning enligt särskilt prioriterade områden.

Juridisk bedömning av ärendet

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden konstaterar att sökanden ska i det aktuella ärenden framställa utredningar om de faktorer som deras krav grundar sig på. Om det utifrån de utredningar som lagts fram i ärendet kan antas att förbudet mot diskriminering har överträtts, ska Z/Y för att upphäva presumtionen visa att förbudet inte har överträtts.

Enbart ett påstående eller en misstanke om överträdelse av diskrimineringsförbudet är inte tillräckligt för att en presumtion ska uppkomma. Det krävs emellertid inte full bevisning på diskriminering, utan det räcker med att nämnden med fog utifrån de omständigheter som framkommit kan anta att det har förfarits i strid med förbudet mot diskriminering. En presumtiv överträdelse av förbudet mot diskriminering kan basera sig förutom på de omständigheter som förts fram av sökanden också på de omständigheter som förts fram av Z/Y eller på någon annan eventuell utredning som fåttts vid behandlingen av ärendet.

Omständighet som gäller den enskilde som person

Vad gäller en eventuell presumtion om diskriminering ska man i ärendet för det första bedöma huruvida den behandling av X som avses i ansökan har grundat sig på omständighet som gäller den enskilde som person som avses i 8 § 1 mom. i diskrimineringslagen. Endast behandling som grundar sig på omständighet som gäller den enskilde som person kan utgöra diskriminering som avses i diskrimineringslagen.

Med beaktande av utredningen om X:s hälsotillstånd och funktionsnedsättning samt de stödåtgärder som X på grund av dem behöver samt definitionen av personer med funktionsnedsättning enligt artikel 1 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning anser diskriminerings- och jämställdhetsnämnden, att i det aktuella ärendet är X:s funktionsnedsättning den omständighet som gäller den enskilde som person som avses i 8 § 1 mom. i diskrimineringslagen.

I ärendet ska man sedan för att en eventuell presumtion om diskriminering ska uppkomma bedöma huruvida det på basis av de erhållna utredningarna är objektivt bedömt motiverat att anta att svaranden har behandlat X på basis av X:s funktionsnedsättning mindre fördelaktigt vid elevantagningen än någon annan person i en jämförbar situation.

Jämförbar situation

Y fattade ett negativt beslut om antagande av X som elev på skolan i en situation där man på skolan visste att X behöver olika slags av särskilt stöd i undervisningen. Skolan ansåg att X:s undervisning bör anordnas enligt särskilt prioriterade områden. Staden O:s beslut om särskilt stöd för X inkluderade emellertid inte några bestämmelser om X:s huvudsakliga undervisningsgrupp eller om huruvida särskilt stöd skulle anordnas för X i samband med övrig undervisning, enligt en individualiserad lärokurs eller enligt särskilt prioriterade områden.

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden konstaterar att vid bedömningen av huruvida X:s situation har varit jämförbar med situationen av andra barn bosatta inom Y:s elevantagningsområde ska man som en juridiskt betydande faktor beakta X:s

behov av särskilt stöd som avses i 17 § i lagen om grundläggande utbildning samt det faktum att det inte hade fastställts tillräckligt noga på det sätt som förutsätts i denna bestämmelse hur detta särskilda stöd skulle anordnas.

I ärendet har det inte framställts någon utredning på grund av vilket det skulle objektivt bedömt kunna antas att Y skulle ha antagit till den grundläggande utbildningen ett annat barn vars situation vad gäller anordnandet av särskilt stöd skulle ha varit lika oklar som X:s situation.

På basis av det som konstaterats ovan anser diskriminerings- och jämställdhetsnämnden, att X:s situation 4.5.2018 inte var jämförbar med situationen av sådana barn inom Y:s elevantagningsområde som inte behövde särskilt stöd eller vars beslut om särskilt stöd det sätt som stödet skulle anordnats hade bekräftats på det sätt som förutsätts i lagen.

Således är det i ärendet inte på basis av de erhållna utredningarna objektivt bedömt motiverat att anta att svaranden har behandlat X på basis av X:s funktionsnedsättning mindre fördelaktigt vid elevantagningen än någon annan person i en jämförbar situation.

Främjande av likabehandling

Enligt 20 § 3 mom. i diskrimineringslagen (1327/2014) får diskriminerings- och jämställdhetsnämnden i andra ärenden än sådana som enligt 22 § omfattas av en arbetarskyddsmyndighets behörighet förelägga aktören att bl.a. inom en skälig tid vidta åtgärder för att fullgöra sina skyldigheter enligt diskrimineringslagen.

Enligt 6 § 1 mom. i diskrimineringslagen ska utbildningsanordnare och de läroanstalter de är huvudmän för ska bedöma hur likabehandling uppnås i deras verksamhet och vidta åtgärder som behövs för att främja likabehandling. De främjande åtgärderna ska vara effektiva, ändamålsenliga och proportionerliga med beaktande av läroanstaltens verksamhetsmiljö, resurser och övriga omständigheter.

Sökanden anser att svaranden har misslyckats med sin skyldighet att även undervisa lärarna att undervisa och bemöta särskilda elever och anser att svaranden därmed har försummat sin skyldighet i egenskap av en myndighet att främja likabehandling.

Regionförvaltningsverket konstaterade i sitt beslut som upphävde staden O:s beslut om elevantagning att det beslut om särskilt stöd som staden hade fattat för X hade varit bristfälligt. Av beslutet framgick inte huruvida X:s specialundervisning skulle anordnas i samband med övrig undervisning eller i en mindre grupp. Regionförvaltningsverket ansåg att staden inte hade tagit ställning till huruvida X:s behov av särskilt stöd var av en sådan natur att de inte skulle kunna uppfyllas av alla skolor. Enligt Regionförvaltningsverket skulle man inte utan ett uttryckligt avtal kunna förutsätta att Y erbjuder tjänster för särskilt stöd.

Enligt utredningar från Y framgår det av avtalet mellan Y och staden O från 5.12.2018 att skolans servicenivå inte är tillräckligt hög för alla slags elever som behöver särskilt stöd. Det faktum att Y erbjuder en förskoleplats för X grundade sig på att arbetssätten och metoderna på förskolan är olika från den grundläggande utbildningen. Y anser utgående från en extern bedömning att X skulle få bäst stöd på en skola där det finns specialkompetens om barnens funktionsbegränsningar.

Y förklarar att skolan arbetar för främjande av likabehandling varje dag inom det dagliga skolarbetet inklusive ingripande i mobbning. Y anför att skolan deltar i ett pågående utvecklingsprojekt för praktikskolor under ledning av undervisnings- och kulturministeriet och utbildningsstyrelsen. Projektets syfte är att öka den regionala kompetensen om elever i behov av krävande särskilt stöd. Y anser att åtgärderna för främjande av likabehandling ska betraktas separat från frågor om elevantagning där barnets bästa vad gäller skolgången och inläringen måste vara den avgörande grunden. Y har även några elever som omfattas av förlängd skolplikt och elever med svåra funktionsnedsättningar. Det har bedömts att man kan säkerställa tillräcklig inläring för dessa elever på ett sätt som tryggar barnets bästa. Förmågan att bedöma vilka pedagogiska metoder som kan anses fungera i en undervisningssituation är en del av den pedagogiska yrkeskompetensen.

Med beaktande av de utredningar som erhållits i ärendet och de omständigheter som beskrivits ovan anser diskriminerings- och jämställdhetsnämnden att det i ärendet inte har kommit fram några omständigheter på basis av vilka svaranden skulle kunna anses ha försummat sin förpliktelse att främja likabehandling som avses i 6 § 1 mom. i diskrimineringslagen.

Slutsats

På basis av det som konstaterats ovan anser diskriminerings- och jämställdhetsnämnden, att X:s situation vid elevantagning till den grundläggande utbildningen inte var jämförbar med situationen av sådana barn inom Y:s elevantagningsområde som inte behövde särskilt stöd eller vars beslut om särskilt stöd det sätt som stödet skulle anordnats hade bekräftats på det sätt som förutsätts i lagen.

Således anser diskriminerings- och jämställdhetsnämnden, att det i ärendet inte har uppkommit någon presumtion om diskriminering i enlighet med 28 § i diskrimineringslagen och att ansökan till de delar som handlar om diskriminering ska avslås.

Med beaktande av de utredningar som erhållits i ärendet anser diskriminerings- och jämställdhetsnämnden att det i ärendet inte har kommit fram några omständigheter på basis av vilka svaranden skulle kunna anses ha försummat sin förpliktelse att främja likabehandling som avses i 6 § 1 mom. i diskrimineringslagen.

Vite

Enligt 4 § i viteslagen (1113/1990) får en myndighet förelägga vite, hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande när så stadgas i lag.

Enligt 20 § 3 mom. i diskrimineringslagen för diskriminerings- och jämställdhetsnämnden förena sitt förbud eller föreläggande med vite.

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden har inte meddelat något förbud eller föreläggande i detta ärende. Således ska även kravet på föreläggande av vite avslås.

Diskriminerings- och jämställdhetsnämndens beslut

Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden beslutade att godkänna föredragandens framställning.

Lainkohdat

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (FördrS 26–27/2016) artikel 1

Diskrimineringslagen (1325/2014) 6 § 1 mom., 8 § 1 och 2 mom., 10 §, 20 § 3 mom., 21 § 2 och 3 mom. samt 28 §

Lagen om grundläggande utbildning (628/1998) 4 § 1 mom., 6 § 1 och 2 mom., 8 §, 9 § 2 mom., 17 § 1 och 2 mom.

Ändringssökande

Anvisning för ändringssökande har bifogats.

Ärendet har avgjorts av Tuomas Ojanen (ordförande), Tatu Hyttinen, Riitta-Maija Jouttimäki, Pirkko Mahlamäki och Anna Moring. Föredragande var Juhani Kortteinen.